

Luottotietolain muuttaminen

Lausuntotiivistelmä

LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2009:9

Luottotietolain muuttaminen

Lausuntotiivistelmä

OIKEUSMINISTERIÖ

ISSN 1458-7149

ISBN 978-952-466-873-6 (nid.)

ISBN 978-952-466-874-3 (PDF)

Oikeusministeriö

Helsinki 2009

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
25.5.2009

Tekijät		Julkaisun laji Lausuntotiivistelmä	
tutkija Mirja Salonen lainsäädäntöneuvos Tuula Linna		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 10.10.2008	
Julkaisun nimi Luottotietolain muuttaminen. Lausuntotiivistelmä.			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä			
<p>Oikeusministeriö asetti 10 päivänä lokakuuta 2008 työryhmän valmistelemaan luottotietolainsäädännön tarkistamista. Työryhmä luovutti yksimielisen mietintönsä 10.2.2009 (2009:2).</p> <p>Mietinnössä ehdotetaan, että luottotieto poistettaisiin luottotietorekisteristä, kun ulosottooperusteen määräaika on kulunut umpeen ja saatava on siten lopullisesti vanhentunut. Jos kuitenkin ulosottooperusteen määräajan jatkamista koskeva kanne on nostettu, siitä annettaisiin tieto luottotietotoimintaa varten. Mietinnössä ehdotetaan myös laajennettavaksi luottotietotoimintaa varten annettavien ulosottotietojen alaa niin, että vastaisuudessa annettaisiin varattomaksi todettujen velallisten lisäksi tiedot pitkäkestoisesta ulosotosta. Ulosotto on ehdotuksen mukaan pitkäkestoinen, jos palkan tai muun toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut yli kaksi vuotta.</p> <p>Silloin kun maksuohjelma on määrätty raukeamaan velallisen omasta hakemuksesta, velkajärjestelyä koskevat tiedot poistettaisiin mietinnön mukaan lyhyessä määräajassa luottotietorekisteristä. Mietinnössä ehdotetaan luottotietolakia muutettavaksi vielä siten, että riidan sopiminen tuomioistuimen vahvistamalla sovinnolla ei johtaisi maksuhäiriömerkinnän tekemiseen. Mietinnössä ei ehdoteta muutosta siihen, että toimintansa aloittavalle luottotietotoiminnan harjoittajalle annettaisiin kahta kuukautta vanhempia ulosottotietoja.</p> <p>Oikeusministeriö pyysi ehdotuksista lausunnon 31 eri viranomaiselta, järjestöltä ja yritykseltä. Lausuntoja saapui 23. Tähän lausuntotiivistelmään on koottu mietinnöstä annetut lausunnot.</p> <p>Lähes kaikki lausunnon antaneet pitävät ehdotuksia luottotietolain ja ulosottokaaren säännösten muuttamisesta pääosin kannatettavina. Erityisesti ulosottotietojen poistamista rekisteristä ulosottooperusteen määräajan umpeuduttua ja sitä kautta pitkäaikaisvelallisten toimintakyvyn palautumista pidetään tärkeänä. Lisäksi useimmat lausunnonantajat mainitsevat kannatettavana uudistuksena tietojen antamisen pitkäkestoisesta toistuvaistulon ulosmittauksesta. Toisaalta monet lausunnonantajat katsovat, ettei uudistuksilla saisi lisätä maksuhäiriöisten määrää.</p>			
Avainsanat: (asiasanat) luotto, luottotiedot, ulosotto, velkajärjestely, sovinnot			
Muut tiedot tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 13/41/2008, OM032:00/2008			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:9		ISSN 1458-7149	ISBN 978-952-466-873-6 (nid.) 978-952-466-874-3 (PDF)
Kokonaissivumäärä 30	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
25.5.2009

Författare		Typ av publikation Remissammandrag	
forskare Mirja Salonen lagstiftningsrådet Tuula Linna		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
		Datum då organet tillsattes 10.10.2008	
Publikation (även den finska titeln) Ändring av kreditupplysningslagen. Remissammandrag (Luottotietolain muuttaminen. Lausunnotiivistelmä)			
Publikationens delar			
<p>Referat</p> <p>Justitieministeriet tillsatte den 10 oktober 2008 en arbetsgrupp för att bereda en översyn av kreditupplysningslagstiftningen. Arbetsgruppen överlämnade sitt enhälliga betänkande den 10 februari 2009 (2009:2).</p> <p>I betänkandet föreslås att kreditupplysningar ska avföras ur kreditupplysningsregistret när tidsfristen för utsköningsgrunden har löpt ut och fordran därmed slutgiltigt har preskriberats. Om det dock har väckts talan om förlängning av utsköningsgrundens tidsfrist, ska uppgifter om detta lämnas för kreditupplysningsverksamhet. I betänkandet föreslås också att omfattningen av de utsköningsuppgifter som ska lämnas för kreditupplysningsverksamhet ska utvidgas så att det i fortsättningen ska lämnas uppgifter förutom om gäldenärer som konstaterats vara medellösa också om långvarig utsköning. Enligt förslaget är utsköningen långvarig om utmätning av lön eller annan periodisk inkomst har fortgått i mer än två år.</p> <p>I betänkandet föreslås att om det på gäldenärens ansökan har bestämts att betalningsprogrammet ska förfalla, ska uppgifterna om skuldsanering avföras ur kreditupplysningsregistret inom en kort tidsfrist. Dessutom föreslås att kreditupplysningslagen ska ändras så att en tvist som biläggs genom förlikning fastställd av domstol inte ska leda till någon anteckning om betalningsstörning. I betänkandet föreslås inte några ändringar i fråga om att utsköningsuppgifter äldre än två månader ska lämnas till dem som börjar bedriva kreditupplysningsverksamhet.</p> <p>Justitieministeriet begärde utlåtande om förslagen av 31 myndigheter, organisationer och företag. Det inkom 23 utlåtanden. Utlåtandena om betänkandet har sammanställts i detta remissammandrag.</p> <p>Nästan alla remissinstanser anser att de föreslagna ändringarna av kreditupplysningslagen och utsköningsbalken till övervägande del kan förespråkas. Som viktigt betraktas i synnerhet förslaget om att utsköningsuppgifterna ska avföras ur registret när tidsfristen för utsköningsgrunden har löpt ut, vilket medför att funktionsförmågan för långtidsgäldenärer kan återställas. Som en reform som kan förespråkas nämner de flesta remissinstanser dessutom förslaget om lämnande av uppgifter om långvarig utmätning av periodisk inkomst. Å andra sidan anser flera remissinstanser att reformerna inte får leda till att antalet personer med betalningsstörningar ökar.</p>			
Nyckelord kredit, kreditupplysningar, utsköning, skuldsanering, förlikningar			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnummer) JM 13/41/2008, JM032:00/2008			
Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2009:9		ISSN 1458-7149	ISBN 978-952-466-873-6 (häft.) 978-952-466-874-3 (PDF)
Sidoantal 30	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

SISÄLLYS

I	JOHDANTO	9
II	LAUSUNTOPALAUTE	10
	1. Yleisvaikutelma mietinnöstä	10
	2. Pykäläkohtaisia kommentteja	12
	2.1 Ulosottokaari	12
	2.2 Luottotietolaki	20
III	MUITA HUOMAUTUKSIA	25
	LIITE	27

I Johdanto

Oikeusministeriö asetti 10 päivänä lokakuuta 2008 työryhmän valmistelemaan luottotietolainsäädännön tarkistamista. Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus luottotietolain ja ulosottokaaren muuttamiseksi niin, että ulosottorekisteriin merkityjä tietoja voitaisiin nykyistä laajemmin merkitä luottotietorekisteriin. Erityisesti työryhmää pyydettiin kiinnittämään huomiota pitkäaikaiseen toistuvaistulon ulosmittaukseen. Tavoitteeksi asetettiin parantaa luottotietojen luotettavuutta pitkäkestoisen ulosoton tilanteessa. Uudistus ei kuitenkaan saa toimeksiannon mukaan johtaa siihen, että suuri määrä kansalaisia joutuu maksuhäiriörekisteriin tilapäisten maksuongelmien vuoksi.

Toiseksi työryhmän tuli arvioida mahdollisuutta poistaa maksuhäiriömerkintä heti sen jälkeen, kun ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika on kulunut umpeen. Tältä osin tavoitteeksi asetettiin ylivelkaantuneiden kansalaisten palaaminen yhteiskunnan aktiivisiksi toimijoiksi. Työryhmän tuli myös pohtia, mikä merkitys mahdollisella ulosottooperusteen määräajan jatkamiskanteella on.

Vielä työryhmän tuli arvioida, voidaanko nykyistä vanhempia tietoja antaa toimintansa aloittavalle luottotietotoiminnan harjoittajalle. Lisäksi työryhmän harkintaan jätettiin, puututaanko luottotietosäännöksiin, jotka koskevat velkajärjestelytietoja. Myöhemmin työryhmän tehtäväksi myös annettiin pohtia vahvistettujen sovintojen merkitystä luottotietojen kannalta.

Työryhmän mietintö Luottotietolain muuttaminen (Työryhmämietintö 2009:2, oikeusministeriö) valmistui 10.2.2009.

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan, että luottotieto poistettaisiin luottotietorekisteristä, kun ulosottooperusteen 15 tai 20 vuoden määräaika on kulunut umpeen ja saatava on siten lopullisesti vanhentunut. Uudistuksella pyritään turvaamaan velallisen taloudellisen toimintakyvyn palautuminen. Jos kuitenkin ulosottooperusteen määräajan jatkamista koskeva kanne on nostettu, siitä annettaisiin tieto luottotietotoimintaa varten.

Mietinnössä ehdotetaan myös laajennettavaksi luottotietotoimintaa varten annettavien ulosottotietojen alaa niin, että vastaisuudessa annettaisiin varattomaksi todettujen velallisten lisäksi tiedot pitkäkestoisesta ulosotosta. Ulosotto olisi pitkäkestoista, kun toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut kahden vuoden aikana vähintään 18 kuukauden ajan. Mietinnössä ehdotetaan lisäksi, että silloin kun maksuohjelma on määrätty raukeamaan velallisen omasta hakemuksesta, velkajärjestelyä koskevat tiedot poistettaisiin lyhyessä määräajassa (kolme kuukautta) luottotietorekisteristä. Velkajärjestelyä koskevat tiedot jäisivät kuitenkin julkiseen velkajärjestelyrekisteriin, mistä ne velkarekisteristä annettujen säännösten mukaan poistetaan kahden vuoden kuluttua velkajärjestelyn raukeamisesta.

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan luottotietolakia muutettavaksi vielä siten, että riidan sopiminen tuomioistuimen vahvistamalla sovinnolla ei johtaisi maksuhäiriömerkinnän tekemiseen. Mietinnössä ei ehdoteta muutosta siihen, että toimintansa aloittavalle luottotietotoiminnan harjoittajalle annettaisiin kahta kuukautta vanhempia ulosottotietoja.

Työryhmän mietintö on yksimielinen.

Oikeusministeriö pyysi 18.2.2009 päivätyllä kirjeellä työryhmän ehdotuksista lausunnon 31 eri viranomaiselta, järjestöltä ja yritykseltä 6.3.2009 mennessä. Lausuntoja saapui 23. Lausunnon toimittaneet tahot ilmenevät lausuntotiivistelmän liitteestä.

II Lausuntopalaute

1 Yleisvaikutelma mietinnöstä

Lähes kaikki lausunnon antaneet pitävät ehdotuksia luottotietolain ja ulosottokaaren säännösten muuttamisesta pääosin kannatettavina. Erityisesti ulosottotietojen poistamisesta rekisteristä ulosottooperusteen määräajan umpeuduttua ja sitä kautta pitkäaikaisvelallisten toimintakyvyn palautumista on pidetty tärkeänä. Lisäksi useimmat lausunnonantajat ovat maininneet kannatettavana uudistuksena tietojen antamisen pitkäkestoisesta toistuvaistulon ulosmittauksesta.

Useassa lausunnossa tuodaan esille, että uusien luottotietojen käyttöönotto helpottaisi velkojan luotto- ja kuluriskin arviointia luottoa myönnettäessä ja perintää suunniteltaessa. Toisaalta monet lausunnonantajat katsovat, ettei maksuhäiriöisten määrää saisi lisätä uudistuksilla. Nämä lausunnonantajat korostavat, että maksuhäiriö saattaa vaikeuttaa esimerkiksi vuokra-asunnon tai työpaikan saamista.

Työ- ja elinkeinoministeriö, Verohallinto, Suomen Kihlakunnanvoudit ry, Velkaneuvonta ry, Suomen Yrittäjät ry, Finanssialan Keskusliitto, Kilpailuvirasto, Kulluttajavirasto, Kirkkohallitus ja Katakombista elämään- kansanliike ry suhtautuvat työryhmän ehdotuksiin myönteisesti.

Oikeusrekisterikeskus kannattaa ehdotuksia, mutta toteaa kuitenkin, että erilaiset tietojen poistoajat velkajärjestelyrekisteristä ja luottotietorekisteristä saattavat asettaa velkajärjestelyn raukeamista hakeneet velalliset eriarvoiseen asemaan.

Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys ry:n mielestä uudistusten tavoitteet ovat hyväksyttäviä ja perusteltuja. Yhdistys kuitenkin katsoo, ettei valmistelussa ole otettu huomioon kaikkia vaikutuksia, minkä johdosta hallituksen esityksen luonnos tulisi palauttaa valmisteluun siltä osin, kun se koskee luottotietomerkinnän poistamista vanhentumisen johdosta ja merkinnän tekemistä pitkäkestoisesta ulosotosta. Valmistelussa tulisi yhdistyksen mukaan ottaa paremmin huomioon esityksen vaikutukset velallisten ja velkojien asemaan ja yhdenvertaisuuteen luottotietojen luovuttamisen ja rekisteröinnin osalta.

Suomen tuomariliitto ry pitää ehdotuksia muilta osin kannatettavina, mutta vastustaa työryhmän ehdotusta yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevien tietojen poistamisesta luottotietorekisteristä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun velallinen osoittaa, että maksuohjelma on hänen hakemuksestaan määrätty raukeamaan.

Tietosuojavaltuutetun toimiston mielestä olisi vielä harkittava sitä, onko syytä merkitä pitkäkestoista ulosottoa luottotietorekisteriin. Lausunnossa kiinnitetään huomiota elatusvelvollisten erityisasemaan. Lausunnossa ei pidetä perusteltuna myöskään sitä, että ulosottoperusteen määrääjän jatkamiskanne merkittäisiin uutena luottotietoluokkana luottotietorekisteriin. Lisäksi lausunnossa kiinnitetään huomiota velkajärjestelyn raukeamistiedon poistamista koskevan säännöksen täsmentämistarpeeseen. Lausunnossa tuodaan myös esiin, että ulosoton merkinnät ovat olennaisia, kun arvioidaan luottotietotoiminnan vaikutuksia kansalaisten asemaan ja mahdollisuuksiin toimia kuluttajina, työntekijöinä sekä yrittäjinä. Ulosottomerkinnät muodostavat myös lukumääräisesti suurimman maksuhäiriömerkintöjen luokan. Lausunnossa todetaan, että Suomen Asiakastieto Oy:n julkaiseman tilaston mukaan vuonna 2008 yksityishenkilöille rekisteröitiin noin 546 000 maksuhäiriömerkintää, joista ulosottoviranomaisen ilmoittamia merkintöjä oli noin 348 000.

Suomen Perimistöimistojen Liitto ry ja **Intrum Justitia Oy** pitävät ehdotettuja uudistuksia kannatettavina, mutta katsovat, että luottotietotoiminnan harjoittajille tulisi antaa kahta kuukautta vanhempia ulosottotietoja. Myös **Lindorff Oy** esittää ehdotusta muutettavaksi siten, että ulosottotietoja voitaisiin luovuttaa luottotietotoiminnan harjoittajalle pyyntöä edeltävältä kolmelta vuodelta.

Suomen Asiakastieto Oy esittää lausunnossaan, että ulosotosta luottotietotoiminnan harjoittajalle annettavien tietojen alaa laajennettaisiin tuntuvasti. Tieto pitkäkestoisesta ulosotosta tulisi lausunnon mukaan antaa etukäteen ja joka tapauksessa silloin, kun ulosotto on kestänyt puoli vuotta. Suomen Asiakastieto Oy ei vastusta esitettyä muutosta, jonka mukaan tieto lopullisesti vanhentuneesta saatavasta tulee poistaa luottotietorekisteristä heti, kun saatava on vanhentunut. Lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, ettei riitaisissa asioissa sovintoja ole rekisteröity tähänkään asti. Lausunnossa vastustetaan velkajärjestelytiedon poistamista luottotietorekisteristä, jos kuitenkin merkintä velkajärjestelystä jää velkajärjestelyrekisteriin. Lausunnossa kiinnitetään huomiota myös siirtymäajan riittävyteen.

Helsingin kaupungin talous- ja velkaneuvontayksikkö pitää uudistuksia muutoin tarpeellisena, mutta katsoo, ettei luottotietorekisteriin tulisi merkitä pitkäkestoista ulosottoa, ei ainakaan ennen, kuin ulosotto on kestänyt noin kolme vuotta. **Suomen Asianajajaliitto** kannattaa pääosin uudistuksia, mutta ehdottaa, että yksin kahta vuotta pidempi maksusuunnitelma- tai ohjelma ei johtaisi maksuhäiriömerkinnän tekemiseen, mikäli suunnitelmaa tai ohjelmaa on noudatettu.

Keskuskauppakamari pitää ehdotuksia pääosin kannatettavana, mutta ei pidä aiheellisena muutosta, jonka mukaan maksuhäiriötieto pitäisi poistaa, jos saatava vanhentuu lopullisesti ennen tiedon säilytysajan päättymistä.

Takuu-Säätiö pitää työryhmän ehdotuksia oikeansuuntaisina ja kannatettavina. Takuu-Säätiön mukaan pitkäkestoisen ulosmittauksen merkitseminen luottotietorekisteriin johtaa kuitenkin siihen, että velalliset joutuvat eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, maksavatko he erääntyneitä velkojaan vapaaehtoisen velkajärjestelyn vai ulosoton kautta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ei kommentoi lausunnossaan ehdotusta.

2 Pykäläkohtaisia kommentteja

2.1 Ulosottokaari

1 luku

Yleiset säännökset

32 §

Luottotietotoiminnan harjoittajan oikeus tiedonsaantiin

Luottotietotoiminnan harjoittajilla on oikeus saada salassapitovelvollisuuden estämättä luottotietotoiminnassa tarpeelliset asianhallintatiedot pyyntöä edeltävien kahden kuukauden ajalta niistä ulosottoasioista, joissa on annettu varattomuusestetodistus tai 3 luvun 107 §:ssä tarkoitettu suppean ulosoton estetodistus taikka toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut edeltäneen kahden vuoden aikana yhteensä vähintään 18 kuukauden ajan (*pitkäkestoinen ulosotto*). Jälkimmäisessä tapauksessa tiedot voidaan antaa uudestaan.

Jos kyseisen ulosottoperusteen 2 luvun 24 §:ssä tarkoitettu määräaika päättyy ennen kuin neljä vuotta on kulunut estetodistuksesta, määräajan päättymispäivä ilmoitetaan samalla maksuhäiriötiedon myöhempää poistamista varten. Ulosottomiehen tulee lisäksi velallisen pyynnöstä peruuttaa annettu tieto, kun:

- 1) velallinen on maksanut suppeassa ulosotossa perittävänä olleen saatavan;
- 2) pitkäkestoinen ulosotto päättyy;
- 3) ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen;
- 4) ulosottoperuste on kumottu tai ulosotto on muusta syystä ollut aiheeton.

Jos muu saatava tulee ulosotossa kokonaan maksetuksi tietojen luovuttamisen jälkeen, ulosottomiehen tulee ilmoittaa siitä velallisen pyynnöstä luottotietotoiminnan harjoittajille.

Tässä pykälässä tarkoitettut tiedot voidaan luovuttaa sähköisessä muodossa. Lain 2 luvun 26 §:ssä tarkoitettua kannetta koskevien tietojen antamisesta säädetään mainitun luvun 28 §:n 1 momentissa ja alaikäistä koskevien tietojen luovuttamisesta 3 luvun 113 §:n 2 momentissa.

2 luku
Ulosottoperusteet

28 §

Tuomioistuimen ilmoitus ja ulosottomiehen todistus

Tuomioistuimen, jossa on nostettu 26 §:ssä tarkoitettu kanne, tulee välittömästi ilmoittaa siitä paikkakunnan ulosottomiehelle ulosoton tietojärjestelmään merkitsemistä varten. Ulosottomiehen tulee antaa tieto kanteen nostamisesta luottotietotoiminnan harjoittajille. Tieto tulee peruuttaa, jos ulosottomiehelle osoitetaan, että kanne on jäänyt sillensä tai tutkimatta taikka on hylätty.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2009.

Mitä 1 luvun 32 §:ssä säädetään, koskee myös lain voimaan tullessa vireillä olevia asioita kuitenkin niin, että pitkäkestoista ulosottoa koskevia tietoja ryhdytään antamaan vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Ulosottomiehen tulee ilmoittaa luottotietotoiminnan harjoittajille tiedot niistä velallista, joiden osalta saatavissa olevan selvityksen mukaan kaikki ulosottomiehen antamat tiedot perustuvat sellaisiin ulosottoperusteisiin, joita koskeva määräaika on kulunut umpeen ennen tämän lain voimaantuloa.

Luottotietotoiminnan harjoittajille annetaan tieto myös niistä ulosottomiehelle ilmoitetuista 2 luvun 26 §:ssä tarkoitetuista kanteista, jotka on nostettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Tiedot pitkäkestoisesta ulosotosta (UK 1:32)

Takuu-Säätiö pitää ehdotusta pitkäkestoisen ulosmittauksen merkitsemisestä luottotietorekisteriin lähtökohtaisesti perusteltuna. Takuu-Säätiön mukaan pitkäkestoisen ulosmittauksen merkitseminen luottotietorekisteriin johtaa kuitenkin siihen, että velalliset joutuvat eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, maksavatko he erääntyneitä velkojaan vapaaehtoisen velkajärjestelyn vai ulosoton kautta. Tällöin ne henkilöt, jotka eivät ole onnistuneet sopimaan vapaaehtoisesta maksujärjestelystä saavat luottotietoihin merkinnän, kun toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut kahden vuoden aikana vähintään 18 kuukautta. Ehdotuksen mukaan myös kahta vuotta pitempi ulosottokaaren mukainen maksusuunnitelma tai – sopimus johtaisi maksuhäiriömerkinnän tekemiseen, kun kaksi vuotta on kulunut. Takuu-Säätiö huomauttaa, että käytännössä vapaaehtoiset maksujärjestelyt kestävät usein huomattavasti yli kaksi vuotta. Takuu-Säätiöön katsookin, että luottotietolakiin tulisi sisällyttää mahdollisuus rekisteröidä vapaaehtoista velkajärjestelyä koskeva luottotietomerkintä, joka säilyisi rekisterissä nykyisen kahden vuoden sijasta vapaaehtoisen järjestelyn päättymiseen asti. Tämä tukisi vapaaehtoisten järjestelyjen

onnistumista estämällä velallisen uuden velkakierteen. Luottotietorekisteri antaisi tällöin myös nykyistä paremman kuvan velallisen tosiasiallisesta taloudellisesta tilanteesta. Takuu-Säätiö toteaa, että arvioitaessa velallisen maksukykyä, ei loppujen lopuksi ole suurta merkitystä sillä, onko hänen velkansa järjestelty lakisääteisellä vai vapaaehtoisella velkajärjestelyllä – tai maksaako hän velkansa ulosottoon esimerkiksi maksusuunnitelman mukaisesti. Täten luottotietomerkinnot tulisikin olla yhdenmukaisia näissä tilanteissa.

Kuluttajavirasto pitää lausunnossaan pitkäkestoisen ulosoton rekisteröintiä kannatettavana, koska tieto on tarpeen velallisen taloudellisen tilanteen arvioimiseksi. Lausunnon mukaan on myös kuluttajan etu, että luotonantaja arvioi hänen maksukykynsä oikein. Lausunnossa kuitenkin muistutetaan, että uusi maksuhäiriö ei oikeuta elinkeinonharjoittajaa muuttamaan kuluttajan asemaa jo olemassa olevissa luottosuhteissa, jos kuluttaja on hoitanut omat velvoitteensa. Luottoa ei voida esimerkiksi varmuuden vuoksi eräännyttää, vaatia lisävakuuksia tai ennenaikaista suoritusta.

Myös **Velkaneuvonta ry** kannattaa pitkäkestoisen ulosoton merkitsemistä, koska se antaa velallisten taloudellisesta tilanteesta todellisuutta vastaavan kuvan. Tiedot pitkäkestoisesta ulosotosta voivat ainakin jossakin määrin lausunnon mukaan vähentää yli-velkaantumista ja katkaista ns. velkakierrettä.

Suomen Kihlakunnanvoudit ry:n lausunnon mukaan on epäiltävissä, että jotkut velalliset ovat käyttäneet hyväkseen nykyistä tilannetta maksamalla ulosottoon pienen summan ja näin estäneen varattomuusesteestä johtuvan merkinnän. Samanaikaisesti luottotiedot ovat kunnossa ja mahdollistaneet uuden luotonsaannin, josta on voinut aiheutua luottotappioita. Lausunnossa kannatetaan ehdotettua kahden vuoden rajaa pitkäkestoisuudelle. Lausunnossa korostetaan sitä, että tietojärjestelmän tulisi olla valmis silloin, kun pitkäkestoisuutta ryhdytään merkitsemään luottotietoihin. Pahinta on lausunnon mukaan, jos asioita joudutaan seuraamaan yksittäin ja poimimaan erikseen esille ilmoittavat asiat.

Myös **Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys ry** kannattaa lähtökohtaisesti pitkäkestoisen ulosmittauksen rekisteröintiä. Yhdistyksen mukaan pitkäkestoista ulosottoa ei ole käsitelty esityksessä oikeassa laajuudessa, vaan se on rajattu väärin vain toistuvaistulon ulosmittaukseen liittyen. Yhdistyksen mukaan ei ole perusteltua, että luottohäiriömerkinnällä vaikeutetaan sellaisten velallisten elämää, jotka yrittävät parhaansa mukaan selviytyä veloistaan. Yhdistys haluaa kiinnittää huomiota siihen, että on myös ulosoton välttelijöitä, jotka eivät ole työelämässä tai jättäytyvät pois työpaikasta palkanulosmittauksen tapahduttua. Heidän kohdallaan maksuhäiriömerkintä syntyy varattomuuden perusteella, mutta asiakohtaisesti se olisi voimassa vain kolme vuotta, kun velkojaan säännöllisesti toistuvaistulon ulosmittauksen kautta lyhentävän velallisen kohdalla pitkäkestoisen ulosoton merkintä voi olla huomattavasti pidempään luottotietorekisterissä. Yhdistyksen mukaan pitkäkestoista ulosottoa ilmenee myös muissa tapauksissa ja sellaisten velallisten kohdalla, joiden osalta olisi yhdistyksen mielestä perustelumpaa antaa tieto luottotietotoiminnan harjoittajalle kuin toistuvaistulon ulosmittauksen kautta velkojaan lyhentävistä velallisista. Yhdistyksen mielestä siinä tapauksessa, että merkintä pitkäkestoisesta ulosotosta tehdään, se pitäisi tehdä myös muusta pitkäkestoisesta ulosotosta kuin toistuvaistulon ulosmittauksesta.

Keskuskauppakamarin mukaan jatkovalmistelussa on pohdittava, voitaisiinko pitkäkestoisena ulosottona pitää edellisen 18 kuukauden ajan 12 kuukautta jatkunutta ulosottoa. **Helsingin kaupungin talous- ja velkaneuvonta** puolestaan katsoo, ettei pitkäkestoisesta ulosmittauksesta tulisi tehdä merkintää luottotietoihin tai ainakin niin, että merkintä tehtäisiin vasta erittäin pitkään, noin kolme vuotta kestäneen ulosmittauksen jälkeen. Uudistuksella ei saisi sen mielestä lisätä maksuhäiriöisten asiakkaiden määrää.

Suomen Asianajajaliitto pitää pitkäkestoisesta ulosotosta aiheutuvaa maksuhäiriömerkintää kohtuuttomana tilanteissa, joissa velallinen on noudattanut maksuohjelmaa. Luottotietomerkinä olisi perusteltu vain tilanteissa, joissa pitkäaikaisen, yli kahden vuoden maksusuunnitelman tehnyt velallinen on laiminlyönyt maksuvelvollisuutensa.

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunnossa kehoitetaan vielä harkitsemaan sitä, onko tietoja pitkäkestoisesta ulosotosta syytä merkitä luottotietorekisteriin. Lausunnossa todetaan, että ulosoton pitkäkestoisuuteen perustuvaa uutta maksuhäiriömerkintää perustellaan ehdotuksessa sillä, että luottotietojen kattavuus ja luotettavuus paranee. Luottotietojen kattavuudella on tarkoitettu lähinnä sitä, mitä tietoja ulosotosta on nykyisen ulosoton tietojärjestelmän (ULJAS) kautta saatavissa. Ehdotuksessa hylätään lausunnon mukaan perustellusti se vaihtoehto, että luottotiedoissa näkyisi kaikki ulosottoperinnän merkinnät. Lausunnon mukaan kulutusluotoista syntyy ensimmäinen merkintä luottotietolain 14 §:n mukaisesti eli aikaisintaan 60 päivää alkuperäisen eräpäivän jälkeen. Muista yksityisoikeudellisista saatavista ensimmäinen merkintä tulee tuomioistuimen velvoittamispäätöksellä. Suoraan ulosottokelpoiset saatavat ovat johtaneet maksuhäiriömerkintään vain estetodistuksen perusteella. Kaikista suurin merkitys uudistuksella Tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan on niihin tapauksiin, joissa saatava on suoraan ulosottokelpoinen ja saatavaa suoritetaan toistuvaistulon ulosmittauksena. Tyypillisesti tällaisia saatavia ovat elatusvelat, verojäämät ja maksamattomat vakuutusmaksut sekä oikeuden päätöksellä tuomitut vahingonkorvaukset. Tällaisten saatavien osalta ehdotus merkitsee ensimmäisen maksuhäiriömerkinnän syntymistä myös näissä tapauksissa ja tässä mielessä luottotietotoiminta kattaisi ehdotuksen myötä paremmin tällaiset saatavan laiminlyöntitilanteet.

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunnossa todetaan edelleen, että uudistuksen vaikutusarviointi on jäänyt kevyeksi. Käytännössä ensimmäinen maksuhäiriömerkintä johtaa tililuottosuhteissa maksuvälineen poisottamiseen ja kuolettamiseen. Lisäksi niin sanottujen välttämättömyyshyödykkeiden osalta esimerkiksi teleyritykset vaativat ennakkomaksua ja vakuutusyhtiöt vakuutusmaksujen maksamista jopa vuodeksi ennakoon. Lausunnossa muistutetaan, että luottotietoja voidaan luottotietolain 5 a §:n mukaan käyttää myös työsuhteessa. Lausunnon mukaan vakavimpana vaikutuksena on pidettävä vaikutuksia velallisten maksumotivaatioon ja siten mahdolliseen syrjäytymiseen, kun etukäteen voidaan laskea, ettei toistuvaistulon ulosmittaus tule kattamaan kahden vuoden aikanaan perittävää saatavaa. Omaehtoisuutta tuli lausunnon mukaan tukea ja vielä pohtia luottotietojen kattavuuskysymystä ja erityisesti sitä, että luottotiedot ovat vain yksi tietolähde luotonantajan riskinhallinnassa. Suomessa ei ole luottotietolakia säädettäessä lähdetty siitä, että luottotietorekisteristä saisi kaikki luotonannossa tarvittavat ja tarkistettavat tiedot. Luottihakemuksessa pyydetään erilaisia tietoja, joita käytetään luottokelpoisuuden arvioinnissa. Keskeisenä tietona pyritään selvittämään henkilön säännölliset tulot ja niiden sekä menojen erotuksesta muodostuva maksuvara.

Lausunnon mukaan tieto toistuvaistulon ulosmittauksesta on riittävästi luotonantajien käytettävissä eikä tässä tarkoitettua uutta luottotietomerkintää voida pitää luotonantajien luottoriskin hallinnan näkökulmasta välttämättömänä. Merkinnän rekisteröidylle aiheuttamat lisärasitukset ja haitat ovat suuremmat kuin siitä luottoriskin hallinnalle saatavat hyödyt ja näillä perusteilla lausunnossa vastustetaan ulosoton pitkäkestoisuuteen perustuvaa uutta maksuhäiriötyyppiä. Vielä lausunnossa kiinnitetään huomiota tapauksiin, joissa saatava vasta erääntyy ulosottooperinnän aikana, kuten elatusavut. Tällaisissa tapauksissa kahden vuoden vireilläolon lisäksi vireillä oloaikana erääntyneestä saatavasta tulisi edelleenkin olla maksamatta viimeisen puolen vuoden aikana erääntynyt saatava. Vielä lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että velallisille tulisi tehokkaasti tiedottaa tästä uudesta maksuhäiriöriskistä.

Suomen Asiakastieto Oy kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että työryhmä ei ole mietinnössään toteuttanut eduskunnan vaatimusta siitä, että luottotietolakia täydennetään siten, että ulosottorekisterin julkisten tietojen merkitseminen luottotietorekisteriin tulisi mahdolliseksi. Asiakastieto toteaa, että ulosoton käsittelytiedot ovat julkisia tietoja ja luottotietolain valmisteluaineistossa korostetaan niiden käyttöä myös luottotietoina. Lausunnonantajan mukaan mitkään oikeuspoliittiset perustelut eivät tue ainakaan sitä, että sama sääntely kohdistuisi myös yrityksiin ulosottotietoihin. Asiakastieto toteaa edelleen, että niin sanottu PSI direktiivi vuodelta 2003 asettaa vähimmäissäännöt jäsenvaltioiden julkisen sektorin elinten hallussa olevien asiakirjojen (tietojen) uudelleenkäytölle. Asiakastieto kiinnittää huomiota mietinnön toteamukseen, jonka mukaan ”viranomaisten henkilörekistereiden osittainen tai täydellinen julkisuus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että julkisia tietoja voitaisiin käyttää vapaasti” ja, että ”yleisten henkilötietojen suojan mukaan henkilötietojen käyttö edellyttää, että tietojen käsittely on tarpeellista kyseisessä toiminnassa”. Tältä osin lausunnonantaja huomauttaa, että ulosoton käsittelytietoja luovutetaan suoraan ulosotosta kaikille niitä kysyville tahoille edellyttämättä tai edes kysymättä mitään käyttötarkoitusta. Lausunnonantajaa pitää kuitenkin ehdotusta pitkäkestoisen ulosoton merkitsemistä parannuksena nykytilaan. Kun ulosotossa on perinnässä julkisoikeudellinen tai muu ilman tuomiota perittävä saatava, luotonantajien riskienhallinnan kannalta on lausunnon mukaan välttämätöntä, että asiasta voi saada tiedon luottotietorekisterin kautta. Suomen Asiakastieto Oy ehdottaa, että tietojen luovuttamisen mahdollistavaa aikarajaa lyhennetään huomattavasti ja esittää, että asiassa jätettäisiin harkintavaltaa ulosottomiehelle, joka voi nähdä nopeasti, tuleeko ulosotto kestäväksi kauan. Lausunnossa ei nähdä syytä siihen, että tiedon toimittamista tulisi pitkittää. Tieto tulee lausunnon mukaan joka tapauksessa toimittaa viimeistään, kun ulosotto on kestänyt puoli vuotta. Lisäksi Asiakastieto katsoo, ettei lainkohdan perusteluissa todettu luottotietotoiminnan harjoittajan kyselyvelvollisuus tiedon uudelleen rekisteröimiseksi ole toteuttamiskelpoinen ja esittää vaihtoehtoisia toimintatapoja.

Suomen Yrittäjät ry korostaa lausunnossaan sitä, että ulosotosta ei saisi jatkossakaan antaa tietoja asian vireille tulosta. Tätä pidetään lausunnossa ehdottoman tärkeänä, koska liian varhainen ulosottotiedon antaminen johtaisi väistämättä siihen, että yritykset voisivat joutua vaikeuksiin tilanteissa, joissa maksukyvyttömyys on tilapäistä ja ohimevä.

Verohallinto pitää kahden vuoden aikaa sopivana rajana pitkäkestoisuudelle. Verohallinnon antaman ohjeen mukaan maksujärjestelyn enimmäiskestoksi voidaan määrätä

kaksi vuotta. Verohallinnon mukaan käytäntö on osoittanut, että jos tilannetta ei saada korjatuksi kahdessa vuodessa, realistiseksi vaihtoehdoksi jää ulosotto tai konkurssi.

Kilpailuvirasto katsoo, että tietojen antaminen pitkäkestoisesta ulosotosta parantaa luottotietojen luotettavuutta, mikä on omiaan edistämään luottotietomarkkinoiden tehokasta toimintaa.

Suomen Perimistöimistöjen Liitto Ry ja Intrum Justitia Oy kannattavat pitkäkestoisen ulosoton rekisteröintiä, koska se antaa nykyistä realistisemmän kuvan velallisen taloudellisesta tilanteesta ja helpottaa luotto- ja kuluriskin arviointia luottoa myönnettäessä ja perittäessä.

Katakombista elämään kansanliike ry pitää hyvänä, ettei ulosottorekisteriä avata enempiä kuin on välttämätöntä.

Tietojen poistaminen ulosottooperusteen määräajan umpeen kulumisen jälkeen (UK 1:32)

Keskuskauppakamari ei pidä aiheellisena muutosta, jonka mukaan maksuhäiriötieto tulisi poistaa, jos saatava vanhentuu lopullisesti ennen tiedon säilytysajan päättymistä.

Suomen Asianajajaliiton mukaan lainkohta tai ainakin sen perusteluja voisi selventää siten, että ulosottomiehellä olisi oikeus poistaa virheellinen luottotietomerkintä jo ennen velallisen esittämää tietoa, mikäli kyseinen seikka on muuten tullut ulosottomiehen tietoon. Velvollisuus tiedon välittömään poistamiseen olisi velallisen vaatimuksesta.

Verohallinto esittää harkittavaksi olisiko pykälän rakennetta syytä selkiyttää 2 momentin osalta, sillä momentti sisältää kaksi erillistä asiakokonaisuutta. Ehdotettavan pykälän mukaan ulosottomiehen tulee peruuttaa luottotietorekisteriin merkitty tieto velallisen pyynnöstä, jos siihen on olemassa peruste. Perusteluiden mukaan silloin kun on kysymys pitkäkestoisesta ulosotosta, vain ulosottomiehellä on asiasta luotettava tieto. Sen vuoksi Verohallinto esittää harkittavaksi, että poistamispyyntö tehtäisiin tuolloin viran puolesta. Menettely takaisi rekisteröityjen tasapuolisen kohtelun. Poistamispyyntö olisi tarkoituksenmukaista tehdä viran puolesta myös silloin kun on kysymys ulosottooperusteen määräaikaisuuden päättymisestä. Ulosottomiehellä on tämä tieto joka tapauksessa.

Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys ry katsoo, että maksuhäiriötietojen poistaminen esitetyssä muodossa ei ole kaikissa tapauksissa luottoriskien hallinnan kannalta perusteltua. Yhdistyksen mielestä ei ole perusteltua, että kun samaan aikaan todetaan varattomuus esimerkiksi pankkivelan ja verovelan osalta, maksuhäiriömerkintä poistuisi vanhentumisen johdosta pankkivelan kohdalta, mutta ei verovelan. Tämä johtaisi siihen, että kun velallisilla on yleensä ulosottooperinnässä useita erilaisia velkoja ja varattomuus todetaan normaalitapauksessa kaikkien osalta samanaikaisesti, esityksen tavoitteet jäisivät toteutumatta. Uudistuksen jälkeen velalliset olisivat edelleen eriarvoisessa asemassa maksuhäiriömerkintöjen suhteen. Esitys koskee vain ulosottokaareissa säänneltyjä ulosottooperusteita, jotka ovat lähinnä yksityisoikeudellisia saatavia. Lausunnon mukaan on selvää, että maksuvaikeuksissa olevat velalliset pyrkivät maksamaan

ensisijaisesti sellaisia velkoja, joiden osalta heille voi tulla lisäseuraamuksia. Yhdistys on huolissaan myös siitä, pystyykö ulosottolaitos seuraamaan saatavien vanhentumista esityksessä edellytetyllä tavalla ja antamaan luottotietotoiminnan harjoittajille tiedot vanhentuneista saatavista. Sama koskee pitkäkestoisen ulosoton seurantaan ja tietojen antamista.

Verohallinnon lausunnon mukaan tilastollisesti on selvitetty, että verovelallisten maksukyky ja – halu ovat parhaimmillaan lähellä velan syntyhetkeä. Kun aikaa kuluu, maksutulos heikkenee. Lausunnossa katsotaan, että ehdotetut säännökset maksuhäiriötietojen poistamisesta tullevat lisäämään verovelvollisasiakkaidenkin maksukykyä ja – halua.

Tietosuojavaltuutetun toimisto katsoo, että viidentoista vuoden luottotiedoista johtuva paitsio on kohtuuton ja velallisia tulisi ohjata velkajärjestelyyn tai muuten sovittelemaan velkojaan. Luottotietona tällainen maksuhäiriö ei lausunnon mukaan ole enää tarpeen sen takia, ettei velallisen taloudellista asemaa enää rasita tällainen saatava.

Katakombista elämään kansanliike ry pitää hyvänä sitä, että uudistuksen jälkeen maksuhäiriömerkinnät tulisivat olemaan lähinnä niillä, joilla on velkaa, mikä on oikea lähtökohta. Lopullisesti vanhentuneiden saatavien poistaminen vaikuttaisi aktiivisesti jopa kymmeniin tuhansiin ihmisiin lähiaikoina.

Ulosottotietojen antaminen kahden kuukauden ajalta (UK 1:32)

Lindorff Oy esittää, että ehdotusta muutettaisiin siten, että ulosottotietoja voitaisiin luovuttaa luottotietotoiminnan harjoittajalle pyyntöä edeltävältä kolmelta vuodelta. Lindorff Oy pitää työryhmän tekemää arvovalintaa rekisteröidyn suojan ja kilpailunäkökohtien välillä lähtökohtaisesti oikeana. Ulosottotietojen luovuttaminen kahta kuukautta pidemmältä ajalta uusille luottotietotoiminnan harjoittajille kuitenkin parantaisi Lindorff Oy:n käsityksen mukaan rekisteröidyn oikeusturvaa, sillä aloittavilla luottotietotoiminnan harjoittajilla on lain mukainen velvollisuus ilmoittaa rekisteröidyille ensimerkinnästä, mikä puolestaan antaa henkilöille mahdollisuuden tarkistaa omien estetietojensa paikkaansa pitävyys. Ilmoitusvelvollisuus voitaisiin ulottaa kaikkiin tilanteisiin, joissa 2 kuukautta vanhempia ulosottomerkintöjä luovutetaan luottotietotoiminnan harjoittajille ja luovutuksen saaja voitaisiin velvoittaa ilmoittamaan tietoonsa tulleet muutokset ulosottoviranomaisille, jolloin myös rekisteröidyn oikeusturva viranomaisrekisterinkin osalta nousisi. Ulosoton tietojen luovuttaminen uusille toimijoille herättäisi rekisteröidyn tarkistamaan tietonsa ja siten nostaisi rekisteröidyn oikeusturvan tasoa sekä suhteessa viranomaisiin että yksityisiin toimijoihin.

Suomen Perintätoimistojen Liitto ry ja **Intrum Justitia Oy** esittävät, että ulosotosta saataisiin tiedot koko siltä ajalta, jonka kyseinen maksuhäiriö voidaan tallettaa luottotietoyhtiön luottotietorekisteriin. Ulosotosta pitäisi saada estetietoa luottotietolain mukaiselta estetiedon säilytysajalta.

Suomen Asianajajaliitto pitää epätodennäköisenä, että uusia luottotietoyrityksiä pystytään perustamaan, mikäli perustettava yritys saa ulosotosta takautuvasti tietoja ainoas-

taan kahden kuukauden osalta. Lausunnon mukaan ei olisi poissuljettua, että tietoja aikaisemmistakin ulosmittauksista annettaisiin, mikäli luottotietotoiminnan harjoittaja vastaisi tietojen oikeellisuudesta.

Kilpailuvirastolla ei ole huomauttamista esitysluonnoksesta tältä osin.

Aiheettomien ulosottotietojen poistaminen (UK 1:32 ja LuottoTL 18 ja 28 §)

Työryhmän ehdotuksen mukaan ulosoton aiheettomuuden perusteella maksuhäiriömerkintä voitaisiin tietyissä tilanteissa poistaa vain ulosottomiehen peruuttamisilmoituksen perusteella. Ulosottomies yksin pystyisi tällöin määrittämään, onko ulosotto ollut aiheeton. **Suomen Asianajajaliitto** pitää kuitenkin ristiriitaisena, että erityisesti vaikeammissa täytäntöönpanoissa ulosottomies voi jälkikäteen arvioida oman toimintansa hyväksytävyyttä.

Ulosottoperusteen määrääjän jatkamiskanne (UK 2:28)

Takuu-Säätiön mukaan ulosottoperusteen määrääjän jatkamiskanteesta tehtävä merkintä luottotietorekisteriin on kannatettava työryhmän esittämin perusteluin. Myös **Suomen Kihlakunnanvoudit ry** kannattaa ehdotusta.

Verohallinto esittää harkittavaksi, pitäisikö myös tieto tuomioistuimen päätöksellä jatkettusta määrääjasta voida merkitä luottotietorekisteriin. Merkitsemistä puoltaisivat samat syyt kuin alkuperäisen määrääjän merkitsemistäkin.

Kirkkohallituksen mielestä 26 §:ssä asetetut kanneperusteet ovat tiukat, jolloin maksuhäiriötietojen merkintä perusteettomasti on epätodennäköistä. Lausunnossa korostetaan, että lainsäädännössä turvata se, ettei julkisessa rekisterissä olisi vääriä tai puutteellisia tietoja.

Tietosuojaavaltuutetun toimisto toteaa, että määrääjän jatkamista koskeva kanne olisi sellaisenaan uusi luottotietomerkintä. Tällaiselle uudelle luottotietomerkinnälle ei lausunnon mukaan kuitenkaan ole perusteita, koska kaikkea luottokelpoisuuden arvioinnissa tarvittavaa tietoa ei ole luottotietorekisterissä. Kyse on jo vanhasta saatavasta, jota ei ole mitenkään muuten saatu päättymään. Tietosuojaavaltuutetun toimisto huomauttaa, että tiedon luotettavuuden ja saatavan riidattomuuden perusteella luottotietona on perinteisesti hyväksytty rekisteröitäväksi osapuolten vaatimukset vasta tuomioistuimen lainvoimaisella päätöksellä. Lausunnossa myös katsotaan, että jatkamispäätös ei koske suorituksen laiminlyöntiä vaan rikollista menettelyä, joka on arkaluonteinen tieto. Päätöstä määrääjän jatkamisesta ei tulisi lausunnon mukaan hyväksyä uutena luottotietomerkintänä.

Suomen Asianajajaliitto katsoo, että rekisterimerkintä pelkästään ulosottoperusteen jatkamiskanteen vireille tulonperusteella saattaa johtaa yksittäistapauksissa kohtuuttomuuksiin, esimerkiksi periaatesyistä käynnistetyissä prosesseissa. Näissä tapauksissa yksin kuluriski ei estä aiheettoman kanteen nostamista. Lausunnossa viitataan erityisesti

ongelmiin, joita on havaittu yksityistakaajien periessä saataviaan. Lausunnossa katsotaan, että tuomioistuimen tulisi pääasian yhteydessä voida vahvistaa, että kanne oli alun alkaenkin perusteeton.

Suomen Asiakastieto Oy:n lausunnon mukaan jatkamiskanteen merkitsemisellä ei ole luotonantajien riskienhallinnan kannalta lukumääräisesti suurta merkitystä, mutta on kuitenkin valmis tekemään rekisterinpidossaan tarvittavat muutokset. Lausunnossa katsotaan, että nimenomaisen säännöksen puuttuessa tieto poistetaan luottotietolain 18 §:n yleissäännöksen mukaisesti.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

Keskuskauppakamarin mukaan pitkäkestoista ulosottoa koskeva vuoden siirtymäaika on varsin pitkä, ja sitä on syytä lyhentää jatkovalmistelussa enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Suomen Asiakastieto Oy toteaa lausunnossaan, että yhtiölle riittää vuoden siirtymäaika järjestelmämuutosten tekemiselle pitkäkestoista ulosottoa koskevien tietojen vastaanottamiseksi.

Katakombista elämään-kansanliike ry katsoo, että siirtymäaika pitkäkestoisen ulosoton merkitsemiselle on välttämätön ja voisi olla pitempikin kuin vuosi. Näin lama-ajan velalliset pääsisivät alta pois ja uusien maksuhäiriömerkintöjen määrä minimoitaisiin.

2.2 Luottotietolaki

13 §

Maksuhäiriötiedot ja niitä täydentävät tiedot

Luottotietorekisteriin saa henkilöluottotietoina tallettaa:

 3) *viranomaisen toteamina maksuhäiriötietoina* tiedot maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla tai yksipuolisella tuomiolla taikka rekisteröidyn hyväksymän vekselin protestilla;

4) *ulosottotietoina* tiedot asiakohtaisesti eriteltyinä sellaisesta ulosottoasiasta, jossa on annettu estetodistus taikka tieto pitkäkestoisesta ulosotosta tai ulosottoperusteen määräajan jatkamista koskevan kanteen nostamisesta;

18 §

Maksuhäiriömerkintöjen ja luokitustietojen säilyttämisaajat

Luottotietorekisteriin merkityt maksuhäiriötiedot on poistettava luottotietorekisteristä seuraavasti:

-
- 2) velkajärjestelytiedot ja kuulustiedot kuukauden kuluessa siitä, kun niitä vastaavat merkinnät on poistettu siitä viranomaisen rekisteristä, josta tiedot ovat peräisin, kuitenkin velkajärjestelytiedot, joita koskeva maksuohjelma on määrätty raukeamaan velallisen hakemuksesta, kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun velallinen osoittaa, että maksuohjelma on rauennut;
- 3) ulosottotieto heti, kun ulosottomies on peruuttanut pitkäkestoista ulosottoa koskevan tiedon tai tiedon sillä perusteella, että ulosotto on ollut aiheeton;
- 4) muu ulosottotieto heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että ulosottooperuste on kumottu, velallinen on maksanut suppeassa ulosotossa perittävänä olleen velan, saatavaa koskevan ulosottooperusteen määräaika on kulunut umpeen taikka ulosottooperusteen määräajan jatkamiskanne on jäänyt sillensä tai tutkimatta taikka on hylätty;
-

24 §

Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot

-
- 2) tiedot maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla tai yksipuolisella tuomiolla taikka rekisteröidyn hyväksymän vekselin protestilla;
- 3) tiedot asiakkoittain eriteltyinä sellaisesta ulosottoasiasta, jossa on annettu estetodistus taikka tieto pitkäkestoisesta ulosotosta;
-

28 §

Rekisterimerkintöjen säilyttämisaajat

Yritysluottotietorekisteristä on poistettava tiedot seuraavasti:

-
- 3) ulosottotieto heti, kun ulosottomies on peruuttanut pitkäkestoista ulosottoa koskevan tiedon tai tiedon sillä perusteella, että ulosotto on ollut aiheeton;
- 4) muu ulosottotieto heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että ulosottooperuste on kumottu tai velallinen on maksanut velan,

jota perittiin suppeassa ulosotossa;

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2009.

Luottotietotoiminnan harjoittajan on poistettava lain voimaan tullessa rekisterissä olevat ulosottokaaren muuttamisesta annetun lain (/2009) voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 3 momentissa tarkoitetut tiedot välittömästi ulosottomiehen ilmoituksen jälkeen. Myös jos rekisteröity itse osoittaa, että ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen, kyseistä saatavaa koskeva tieto on poistettava rekisteristä.

Luottotietotoiminnan harjoittajan on poistettava lain voimaan tullessa rekisterissä oleva maksuhäiriötieto, jos rekisteröity osoittaa, että tieto perustuu tuomioistuimessa vahvistettuun sovintoon tai että velkajärjestely on määrätty raukeamaan hänen hakemuksestaan ja raukeamismääräyksen antamisesta on kulunut kolme kuukautta.

Rekisteröitävät tiedot

Vahvistettujen sovintojen osalta **TietosuojaValtuutetun toimiston** lausunnossa todetaan, että yleinen intressi on edistää sovintojen tekemistä ja velka-asioiden loppuunsaattamista. Vahvistettu sovinto luottotietomerkintänä ei edistä tällaisia ratkaisuja. Velkomusasioissa tuomioistuimen vahvistama sovinto tulee kyseeseen niissä tilanteissa, joissa tuomioistuin ei ole voinut ratkaista asiaa OK 5 luvun 13 §:n mukaan yksipuolisella päätöksellä. Tällöin tuomioistuin on katsonut, että velallisen vastineella on vaikutusta asian ratkaisemiseen eikä luottotietoina tule rekisteröidä tapauksia, joissa maksusta pidättäytymiseen on laillinen peruste. Myös näistä syystä vahvistetun sovinnon rekisteröinti on lausunnon mukaan perusteeton merkintä. Lausunnossa ehdotetaan, että rekisteröidyt sovinnot poistetaan välittömästi lain voimaan tullessa ilman rekisteröidyn aktiivisuutta.

Suomen Asiakastieto Oy:n lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, ettei tietoa riittävässä asiassa tehdystä sovinnosta voida yleensäkään luottotietolain mukaan merkitä rekisteriin eikä riittävässä asiassa ole viety eikä koskaan ole ollut tarkoituksenaan viedä sovintoa koskevia tietoja luottotietorekisteriin. Sovinnon merkitsemisen mahdollistavalla lainkohdalla on ollut merkitystä vain suppean haastehakemuksen asioissa silloin, kun osapuolet ennen yksipuolisen tuomion antoa tekevät asiassa esim. uuden maksusopimuksen ja kyseessä on luottotietolaissa tarkoitetusta maksuhaluttomuudesta tai maksukyvyttömyydestä johtuvasta viivästymisestä. Suomen Asiakastieto Oy on lausunnossaan sitä mieltä, että mahdollisuus sovinnon merkitsemisestä rekisteriin tulee edelleen säilyttää tilanteissa, joissa kyse on myös luottotietolaissa tarkoitetusta maksukyvyttömyydestä tai -haluttomuudesta.

Maksuhäiriötietojen säilytysajat ja poistaminen

Velkajärjestelytietojen säilyttämisajan osalta **Tietosuojavaltuutetun toimiston** lausunnossa todetaan, että ehdotettu sanamuoto "...kuukauden kuluessa siitä, kun niitä vastaavat merkinnät on poistettu siitä viranomaisen rekisteristä...." antaa ymmärtää, että yhden kuukauden aika ei ole varsinainen säilyttämisaika vaan lähinnä luottotiedon päivittämiselle annettu määräaika. Lausunnon mukaan jää epäselväksi, onko tarkoitus pidentää tätä kuukauden määräaika vai lyhentää raukeamistapauksissa säilyttämisaikaa. Kolmen kuukauden määräajan osalta ehdotuksen perusteluissa viitataan siihen, että velkojat voisivat hankkia saatavilleen ulosottoperusteen luottotietomerkinnän voimassaoloaikana. Tämä viittaa lausunnon mukaan kyseenalaisesti siihen, että velkojilla olisi ensisijaisesti mielessä tarkoitushakuinen luottotietomerkinnän aiheuttaminen. Velkajärjestelytietoja ylläpidetään velkojien asiakasrekisterissä ja keskeinen kysymys näiltä osin on se, kuinka pitkään velkojat voivat säilyttää tietoja velkajärjestelyistä. Tämä säilyttämiskysymys on ratkaistava henkilötietolain tarpeellisuusvaatimuksen perusteella eikä ratkaisu ole kovin helppo ottaen huomioon luottolaitosten kiristyvät riskinhallintavaatimukset. Lausunnossa ehdotetaan tiedonpoistoperusteen kirjaamista lakiin ilman kolmen kuukauden määräaikaa.

Suomen tuomariliitto ry ei kannata ehdotusta, jonka mukaan yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevat tiedot poistetaan luottotietorekisteristä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun velallinen osoittaa, että maksuohjelma on hänen hakemuksestaan määrätty raukeamaan. Tuomariliiton mukaan velallisen hakemus voi työryhmän mainitsemien hyväksyttävien syiden lisäksi johtua sellaisista velallisen maksukykyä tai maksuhalukkuutta taikka hänen kykyään vastata sitoumuksistaan kuvaavista syistä, jotka luottotietolain 6 §:n 1 momentin mukaisesti ovat tarpeellisia ja asianmukaisia ja joita siksi saadaan käyttää luottotietoina. Velallisen uusien velkojien kannalta velallisen velkajärjestelytietojen ilmeneminen myös tässä tilanteessa velkajärjestelyrekisterin lisäksi luottotietorekisteristä on perusteltua luottotietojen kattavuuden näkökulmasta. Velallisen etu voitaisiin ottaa huomioon lisäämällä luottotietolain 13 §:n 2 momenttiin mahdollisuus merkitä luottotietorekisteriin velallisen ilmoituksesta tieto maksuohjelman raukeamisen syystä.

Velkajärjestelyn rauettamista koskevan tiedon osalta **Suomen Asiakastieto Oy:n** toteaa, että tieto on poistettava jo kolmen kuukauden kuluttua raukeamisesta, mutta tietoa ei kuitenkaan poisteta varsinaisesta velkajärjestelyrekisteristä samassa ajassa. Lausunnossa vastustetaan säännöstä ehdotetussa muodossa. Lausunnon mukaan velkajärjestelytietojen poistaminen luottotietorekisteristä on aina perustunut siihen, että tiedot poistetaan yhdenmukaisesti sekä velkajärjestelyrekisteristä että luottotietorekisteristä eikä perusteita tästä luopumiselle ole esitetty. Ei voida pitää tyydyttävänä sääntelyä, jonka mukaan tieto olisi edelleen saatavilla toisesta rekisteristä, vaan luotonmyöntöprosessien sujuvuuteen liittyy se, että tarvittava tieto saadaan samasta paikasta. Tieto on riskienhallinnan kannalta tarpeellista vielä jonkin aikaa asiantilan muutoksen (esimerkiksi maksu) jälkeenkin.

Oikeusrekisterikeskus toteaa, että erilaiset tietojen poistoajat velkajärjestelyrekisteristä ja luottotietorekisteristä saattavat asettaa velkajärjestelyn raukeamista hakeneet velalliset eriarvoiseen asemaan siitä riippuen, mitä rekisteriä velkajärjestelytietojen tarkistami-

nessa on käytetty. Jokaisella on oikeus saada tietoja velkajärjestelyrekisteristä, ja rekisteriä käyttävät myös teknisen käyttöyhteyden avulla laajalti yritykset, jotka tarvitsevat tietoja luoton myöntämistä ja valvontaa varten. Velkajärjestelyasia säilyy rekisterissä kaksi vuotta maksuohjelman raukeamispäätöksestä lukien myös silloin kun raukeaminen perustuu velallisen hakemukseen. Oikeusrekisterikeskus esittää harkittavaksi, olisiko velkajärjestelyn raukeamista koskevan tiedon säilytysaikaa lyhennettävä myös velkajärjestelyrekisterin osalta.

Suomen Asianajajaliitto kannattaa ehdotettua velkajärjestelytiedon poistamista luottotietorekisteristä, koska se heijastaa luottotietolain 2 §:n periaatetta siitä, että rekisteritietojen tulee perustua oikeisiin ja asianmukaisiin tietoihin. Myös **Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry** ja **Intrum Justitia Oy** kannattavat ehdotusta tältä osin.

Tietojen asiakohaisuus

Tietosuojavaaluttetun toimiston lausunnossa kiinnitetään huomiota "luottotietokumulaatioihin". Tällaisen kumulaatiot tulisi torjua, koska tiedonkäyttäjä voi tulkita merkintöjen lukuisuutta jo sellaisenaan vakavana maksuvaikeutena. Lausunnon mukaan luottotietolain 13 §:n 4 kohdan sanamuotoa täsmentämällä pyritään parantamaan maksuhäiriömerkintään johtaneen saatavan yksilöintiä. Hanke on lausunnon mukaan perusteltu ja toteutus käytännössä riippuu siitä, miten hyvin ulosoton tietojärjestelmä kykenee tuottamaan tällaista saatavatietoa. Lausunnossa todetaan, että tulisi tarkemmin määritellä, mitä asiakohaisella erittelyllä tarkoitetaan. Erityllä tulisi kyetä tunnistamaan, että saatava on sama kuin mahdollisessa tuomioistuimen päätöksessä ja merkinnän jälkeen se olisi kyettävä kytkemään jälkepäin tuleviin merkintöihin. Velkojaa koskeva tieto on UK 1 luvun 32 §:ssä tarkoitettu tarpeellinen tieto, mutta tätä tietoa ei tulisi ilmaista luottotietomerkinnän yhteydessä. Tällainen täsmennys olisi lausunnon mukaan syytä kirjata säännöksen perusteluihin.

Suomen Asiakastieto Oy:n lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että luottotietolaissa luottotietorekisterin pitävä velvoitetaan rekisteröimään ulosotosta saatavat tiedot asiakohaisesti eriteltyinä. Lain perusteluissa todetaan tämän tarkoittavan velka- tai ulosotoperustekohtaisuutta ja samassa perusteluiden kohdassa myös lausutaan, että ehdotuksen mukaan viranomaiset toimittavat tiedot velka- tai ulosotoperustekohtaisesti. Suomen Asiakastieto Oy ehdottaa lausunnossaan, että tästä otetaan selvyuden vuoksi säännös asiaa koskevaan ulosottoaaren 1 luvun 32 §:n 1. momenttiin ("Luottotietotoiminnan harjoittajille on oikeus saada salassapitovelvollisuuden estämättä luottotietotoiminnassa tarpeelliset asiakohaisesti eriteltyt asianhallintatiedot...").

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

Suomen Asiakastieto Oy toteaa lausunnossaan, että se pystyy sopeuttamaan toimintansa niin, että se pystyy käsittelemään vanhentuneisiin velkoihin liittyvät ulosotosta tai velalliselta tulevat perustellut poistopyynnöt riittävän nopeasti. Lausunnossa kuitenkin epäillään, pystyvätkö ulosottomiehet poistopyynnöt lakimuutoksen tarkoituksen mukaan esittämään. Pitkäkestoisen ulosottoa koskevan tiedon vastaanottamista koskevien jär-

jestelmämuutosten tekemiseen riittää Suomen Asiakastieto Oy:lle vuoden siirtymäaika. Siitä, että lakiehdotuksissa ei ole annettu erillistä voimaantuloaika tai siirtymäaika valmistautua ulosoton tietojen ulosottoperustekohtaiselle ilmoittamiselle tai rekisteröimiselle, voi aiheutua ulosoton järjestelmiin ja työmenetelmiin huomattaviakin muutoksia. Tämän vuoksi lakeja ei voi lausunnon mukaan laittaa tulemaan voimaan ilman riittävän pitkää siirtymäaika. Lausunnossa arvioidaan, että siirtymäaika kaipaa nimenomaan ulosottolaitos. Sen sijaan Suomen Asiakastieto Oy pystynee tekemään asiakoh- taisesti eriteltyjen tietojen vastaanottamiseen tarvittavat järjestelmämuutokset nopeasti- kin. Siirtymäsäännöksessä tulee lausunnon mukaan myös mainita selvästi, että vaatimus asiakoh- taisesta erittelystä ei voi koskea merkintöjä, jotka on tehty ennen kuin ulosotto on tiedot eriteltynä pystynyt toimittamaan. Lisäksi lausunnon mukaan laissa tai peruste- luissa tulisi myös mainita, että laki ei edellytä rekisterissä jo olevien tietojen muuttamis- ta asiakoh- taisesti eritellyiksi.

III Muita huomautuksia

Tietosuojavaltuutetun toimisto kiinnittää lausunnossaan huomiota myös 24.10.2008 päivättyyn aloitteeseen, jossa ehdotetaan luottotietolain muuttamista liiketoimintakieltota koskevan tiedon säilyttämisaajan lyhentämiseksi. Liiketoimintakieltokysymyksellä voi olla myös ihmisoikeudellisia ulottuvuuksia.

Suomen Asianajajaliitto kannattaa työryhmän ehdotusta, jonka mukaan velkajärjeste- lytiedot poistetaan luottotietorekisteristä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun velalli- nen osoittaa, että maksuohjelma on määrätty raukeamaan velallisen aloitteesta. Asian- ajajaliitto kuitenkin toteaa, että yhdenvertaisuus edellyttäisi, että velkajärjestelymerkin- nät voitaisiin poistaa kolmen kuukauden kuluessa myös muunlaisissa insolvenssimenet- telyissä. Vaikka yrityssaneerausvelallisen oikeus hakea itse ohjelman raukeamista ei ole yhtä ehdoton kuin velkajärjestelyissä vuoden 2008 lain muutoksen jälkeen, tulisi vas- taava menettely vaatia luottotietoja puhtaiksi mahdollistaa myös yrityssaneerauksissa.

Suomen Kihlakunnanvoudit ry haluaa tuoda esille ulosoton tietojärjestelmän toimin- taan mahdollisesti liittyvät ongelmat, joiden välttämiseksi tulisi varata riittävät resurssit jo ennen ehdotettujen muutosten voimaantuloa.

Oikeusrekisterikeskus esittää edellä todetuilla perusteilla harkittavaksi, olisiko velka- järjestelyn raukeamista koskevan tiedon säilytysaika lyhennettävä myös velkajärjeste- lyrekisterin osalta.

Takuu-Säätiö ehdottaa, että luottotietolakiin tulisi sisällyttää mahdollisuus rekisteröidä myös vapaaehtoiset velkajärjestelyt ja merkintä siitä säilyisi vapaaehtoisen järjestelyn päättymiseen saakka. Tämä tukisi järjestelyn onnistumista estämällä velallisen uuden velkakierteen. Takuu-Säätiö kannattaa myös positiivisen luottotietojärjestelmän perus- tamista. Luottotietorekisterin tulisi sisältää maksuhäiriötietojen lisäksi tiedot velallisen kokonaisvelkatilanteesta. Positiivisen informaation avulla on mahdollista arvioida luo- tettavammin luotonhakijan maksukyky kuin pelkkien maksuhäiriötietojen perusteella.

Kirkkohallitus haluaa tuoda esille, että luottojen tarjontaan liittyviä ongelmia ei voida ratkaista vain lainsäädännöllä, vaan tarvitaan kantavia järjestelmiä sekä verkostotyötä silloin, kun asia koskee sairaita ja heikkoja ihmisiä. Sosiaalisen luoton kehittäminen nopeaksi ja oikeaksi vaihtoehdoksi pikaluotoille on tärkeä ja kiireellinen tehtävä nykyisessä taloustilanteessa. Nyt sosiaalisen luoton saaminen kestää liian kauan ja sitä ei ole kaikissa kunnissa saatavilla. Toinen velkaantuneiden ihmisten auttamiseen liittyvä ilmiö koskee kokonaisvaltaisuuden puutetta. Toimeentulotuen tarvetta selvitettyä tietoon tulevaan hakijan velkarasitteeseen tulee kiinnittää huomiota ja tarvittaessa ohjata hakija talous- ja velkaneuvontaan. Kirkkohallitus näkee myös tärkeänä, että yhteiskunnassa olisi järjestelmä, jolla sovittelun edellytyksiä parannettaisiin silloin kun kysymyksessä on velallisen sosiaalinen suorituseste. Myös **Velkaneuvonta ry** toivoo, että pitkäkestoisen ulosoton välttämiseksi lisättäisiin ulosottovelallisten kannustamista hakeutua talous- ja velkaneuvontaan taloudelliseen tasapainoon pääsemiseksi.

Kuluttajavirasto toteaa, että matkapuhelimen kautta haettavien pikavippien markkinoille tulo on lisännyt etenkin nuoria aikuisia koskevia velkomustuomioita ja maksuhäiriömerkintöjä. Pikavippien markkinoinnissa ja myöntömenettelyssä on piirteitä, jotka eivät kuulu vastuulliseen luotonantoon ja jotka ovat omiaan lisäämään hetken mielijoh-teesta tehtäviä päätöksiä hakea luottoa. Nuoret aikuiset ovat ryhmä, jolla on vielä melko lyhyt kokemus oman talouden hallinnasta ja jotka siten ovat erityisen alttiita joutumaan maksuvaikeuksiin. Kuluttajaviraston mukaan on perusteltua, että takaisinmaksukyvyyn ylittävä velkaantuminen saadaan loppumaan viimeistään maksuhäiriömerkinnällä. Kuluttajaviraston mielestä olisi kuitenkin syytä selvittää, voitaisiinko merkinnän säilyttämisaikoja lyhentämällä parantaa nuorten aikuisten asemaa. Maksuhäiriömerkintä voi olla esteenä opintolainan ja vuokra-asunnon saamiselle, mikä voi myöhästyttää itsenäisen elämän ja opiskelujen aloittamista sekä työelämään siirtymistä.

LIITE

Lausuntopyynnöt työryhmän mietinnöstä

Työ- ja elinkeinoministeriö*
 Sosiaali- ja terveysministeriö
 Kirkkohallitus*
 Kilpailuvirasto*
 Kuluttajavirasto*
 Terveysten ja hyvinvoinnin laitos*
 Tietosuojavaltuutetun toimisto*
 Verohallinto*

Oikeusrekisterikeskus*
 Helsingin kaupungin talous- ja velkaneuvonta*

Suomen Kihlakunnanvoudit ry*
 Suomen Ulosottomiesten Yhdistys ry*
 Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys ry
 Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry
 Suomen tuomariliitto ry*
 Suomen Asianajajaliitto*
 Julkiset oikeusavustajat

Kuntaliitto
 Takuu-Säätiö*
 Kuluttajaliitto
 Kuluttajat - Konsumenterna
 Velkaneuvonta ry*
 Katakombista elämään-kansanliike ry*
 Suomen Yrittäjät ry*
 Keskuskauppakamari*
 Marttaliitto
 Finanssialan Keskusliitto*
 Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry*
 Suomen Asiakastieto Oy*
 Intrum Justitia Oy*
 Lindorff Oy*

* tähdellä on merkitty ne tahot, jotka ovat toimittaneet lausuntonsa

Sarjan aiemmat julkaisut vuonna 2009

1. Hallinto-oikeuksien sähköinen tiedoksianto Veronsaajien oikeudenvalvontayksikköön
2. Jatkokäsittelylupa hovioikeudessa. Lausuntotiivistelmä
3. Väkivallan vähentäminen Suomessa
4. Pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön uudistaminen. Lausuntotiivistelmä
6. Yhteistalouden purkaminen avoliiton päättyessä. Lausuntotiivistelmä
7. Vapaudenmenetyksestä maksettavan korvauksen hakeminen
9. Luottotietolain muuttaminen. Lausuntotiivistelmä.
10. Yhteistalouden purkaminen avoliiton päättyessä
Yhteenveto kansalaispalautteesta
12. Tiivistelmä yhdistyslakityöryhmän mietinnöstä (OMT 2008:3) annetuista lausunnoista

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
puh. (09) 160 03
www.om.fi

PB 25
00023 STATSRÅDET
tfn (09) 160 03
www.jm.fi